

Udvalget til Bevarelse af Genressourcer hos Danske Husdyr

Fødevareministeriets departement
Att: Nanna Vestereng

Dato: 4. april 2005
Ref:
J.nr.: 18124
Direkte telefon: 33 95 88 64
Direkte telefax: 89 99 13 00
(j.nr. bedes venligst anført i svar)

Angående henvendelse fra Bevaringsforeningen for Sortbroget Jysk Malkerace (SJM)

Fødevareministeriets departement har i e-mail af 1. april 2005 anmodet Genressourceudvalget kommentere en henvendelse fra Bevaringsforeningen for Sortbroget Jysk Malkerace (SJM) af samme dato.

SJM påpeger *for det første*, at Genressourceudvalget fremmer tilbagekrydsning frem for renavl, og dermed er medvirkende til at antaste racernes genetiske integritet samt fastholde det tidligere Genressourceudvalgs rekonstruktionspraksis.

Det nuværende Genressourceudvalg går ind for renavl, hvilket også klart fremgår af Udvalgets arbejdsplaner for 2004 og 2005.

Genressourceudvalget anbefaler ikke desto mindre, at det for hver enkelt population bør overvejes, hvor skrappe krav til dokumenteret racerrenhed, der bør sættes for det dyremateriale, som skal danne grundlag for et avlsprogram.

I relation til graden af racerrenhed, som kræves af udgangsmaterialet, er det et spørgsmål om, at få så stor en part af den genpulje, som racen indeholder, med i det fremtidige arbejde, og samtidig bedst muligt opretholde racens egenart. Renavl med 100 % rene avlsdyr sikrer mod "forurening" af gener fra andre racer, og sikrer dermed racens egenart. Hvis man vil begrænse udgangsmaterialet til dyr som har fuldt dokumenteret afstamning, vil man imidlertid ofte have så få dyr i udgangsmaterialet, at de ikke kan siges at være en repræsentativ stikprøve af den oprindelige population, som man ønsker at bevare flest mulige gener fra.

Ved at slække på kravene til dokumentation og / eller kravene til, at alle aner skal være af samme race, får man en mere repræsentativ stikprøve af den oprindelige population, og dermed også større sandsynlighed for at få den genetiske variation som fandtes i racen, inden den blev decimeret til et antal, som gjorde det nødvendigt at iværksætte et bevaringsprogram.

Det er med andre ord nødvendigt at foretage en afvejning af risikoen for tab af genetisk variation, mod risikoen for at der kan komme gener med, som ikke oprindeligt fandtes i populationen. Genressourceudvalget har foretaget denne afvejning for hver enkelt af de gamle racer, som er omfattet af bevaringsprogrammet.

Når basen er fastlagt, foretages renavl indenfor de givne rammer. Om det i visse tilfælde vil være formålstjenlig at inkludere avlsmateriale, som over tid opnår en given raceandel, afgøres af populationens størrelse og dermed populationens drifts- og indavls problemer. Det bør dog være en forudsætning, at racens egenart ikke forringes derved.

Problematikken kan illustreres med populationen af Agersøkvæg som eksempel. I forlængelse af den internationale evaluering af det danske bevaringsarbejde fra marts 2002 iværksatte Direktoratet for FødevareErhverv en DNA-analyse af populationen af Agersøkvæg. Formålet var at afklare populations racemæssige relationer til to andre oprindelige danske kvægracer, Rød Dansk Malkerace anno 1970 og det Sortbrogede Jyske Kvæg. Analysen, som blev gennemført af Biologisk Institut på Københavns Universitet, dokumenterer, at populationen genetisk adskiller sig entydigt fra de to andre racer.

Rapporten dokumenterer imidlertid også, at de enkelte Agersøindividers raceandele varierer betydeligt. I rapporten anbefaler Biologisk Institut som følge heraf, alene at lade dyr med mere end 61 % Agersø-kvæg oprindelse indgå i den fortsatte avl. Havde kravet om renavl derimod været udgangspunktet, kan det af analysens data udledes, at kun 15 af de 45 dyr ville kunne indgå i det videre avlsarbejde, med deraf følgende stærkt reduceret genetisk base. Genressourceudvalget har tilsluttet sig anbefalingen fra Biologisk Institut, og foreslået, at de hundyr som indeholder under 61% Agersø-gener fjernes fra den øvrige population, om end fortsat parres med Agersøtyre. Fortsættes dette over nogle generationer, vil der blive født dyr med voksende andele af Agersø-gener, og disse dyr vil derfor være en genetisk reserve, som kan anvendes, hvis det er nødvendigt.

Det skal i øvrigt bemærkes, at Genressourceudvalget ikke accepterer rekonstruktion som avlsprincip.

SJM påpeger *for det andet*, at Genressourceudvalget bør efterkomme Avls- og Bevaringsforeningen for SJM's og RDM 1930's tidligere fremsatte ønsker om etablering af særligt kodesystem i CHR-registeret, så avlerne har en reel mulighed for at skelne mellem avlsdyr på basis af renavl af de mest autentiske founderbestandde og avlsdyr opavlet på basis af tilbagekrydsnings / rekonstruktionsprogrammer.

Set i lyset af at der blandt avlerne af specielt de gamle kvægracer er stærkt divergerende opfattelser af dyrenes autencitet og indbyrdes relationer, har Genressourceudvalget valgt at stille avlerne frit med hensyn til en eventuel opdeling i linier. Dette fremgår tydeligt af Udvalgets første arbejdsplan fra 2004.

Genressourceudvalget har imidlertid ikke selv taget initiativ til etablering af det ønskede særlige kodesystem. Begrundelsen herfor er dels at kvægdata-basen allerede indeholder oplysninger om det enkelte dyrs racemæssige baggrund, som gør det muligt at identificere dyr, der har aner af samme race i indtil 5 generationer bagud. Genressourceudvalget anser det desuden for uhensigtsmæssigt at underopdele populationerne i linier, da de gamle racer i forvejen er af meget begrænset størrelse. Endelig vurderes det foreliggende dokumentationsgrundlag for opdeling af de nævnte racer i forskellige linier som tvivlsomt. Genressourceudvalget har dog som opfølgning på den gennemførte DNA-analyse af Ager-søkvæget anbefalet Direktoratet for FødevarerErhverv, at tilsvarende genetiske analyser overvejes gennemført med henblik på at afklare de indbyrdes genetiske relationer mellem den samlede population af udvalgte bevaringsværdige racer. Udvalget er i forlængelse heraf blevet anmodet om i givet fald at gennemføre sådanne analyser inden for rammerne af Udvalgets nuværende budget. Aktuelt ses der ikke at være mulighed for at prioritere sådanne analyser.

Det skal afslutningsvis bemærkes, at det, grundet den korte svarfrist, ikke har været muligt at inddrage Genressourceudvalgets medlemmer i kommenteringen af henvendelsen fra SJM.

Med venlig hilsen

Anders M. Klöcker
Formand